בס"ד

שיעורי חשבועי של מרן הראשון לציון פוסק הדור רבינו יצחק יוסף שליט"א

השיעור השבועי

השיעור נמסר בכל מוצאי שבת בביה"כ היזדים ומשודר דרך הלווין והרדיו ובקווים רבים מיסודו של מרן רבינו עובדיה יוסף זיע"א

הרב המקדים: הרה"ג יצחק לוי שליט"א
רב העיר נשר

גליון מס' 569

כותב ועורך השיעור:
הרב דביר פרץ שליט"א

	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	16:29	17:20	17:57
תל אביב	16:28	17:18	17:53
חיפה	16:28	17:18	17:53
באר שבע	16:30	17:20	17:56

חיי שרה | כ"ז חשון תשפ"ז

הנאה ממעשה שבת - ד

הנאה ממעשה שבת בדבר השנוי במחלוקת. אמירה לגוי בדבר השנוי במחלוקת. עבר וסחט פירות בשבת. סחיטת לימון בשבת. חימום רוב יבש. חימום סופגניה עם ריבה ומים. עירוי על קפה עם הל. חימום דג עם לימון. שפכו מים מהברז לחמין. עבר וכיסה חמין שאינו מבושל כל צרכו. לשמוע לראש הכולל בלימוד בחברותא ובסדרי הלימוד. בישול בגרמא

דבר השנוי במחלוקת

א. [1]בשיעורים הקודמים ביארנו שמעשה שבת אסור מדרבנן, ולכן בדבר שהפוסקים חולקים, בדיעבד אם עשו, למרות שנפסקה ההלכה לאסור, מותר לאכול את האוכל הזה בשבת. וכן כתבו הפרי מגדים (סימן שיח א"א סק"י), המגן אברהם (סי' שכג), המהרש"ם (דעת תורה סי' שיח ס"א), המשנה ברורה (סי' שיח ס"ק ב) ועוד. והוא הדין שדבר השנוי במחלוקת, מותר לומר לגוי שיעשה, כי אמירה לגוי דרבנן, לכן מותר לומר לגוי לקחת מרק מבושל צונן מהשלחן או המקרר, ולהניחו על הפלאטה, ולא צריך לרמוז אלא יאמר לו מפורש. וכן כתב החיד"א (שיורי ברכה סי' שיח סק"א) בשם מהר"ש שער אריה ומהרי"ל ואלי. וכן כתבו התפארת ישראל (בכללות שבת בסוף דיני אמירה לעכו"ם אות ה), שו"ת זרע אמת (ר"ס מ), המאמר מרדכי (סי' שלז סק"ב) - היו לפני כ-250 שנה - ועוד, שכל שהפוסקים חולקים ביניהם, אפשר על ידי גוי. אמנם המהרש"ל (יש"ש ביצה פ"ד סי' ט) כתב להקל בזה רק במקום הפסד מרובה או שנחפז הרבה, ולצורך מצוה, אבל בלא זה אין להקל. הביאו הפרי מגדים (א"א סימן שיד ס"ק יא). וכן כתב המשנה ברורה (סי' שיד ס"ק לז). וכן כתב האגרות משה (או"ח ח"ב סימן עט). אולם אנחנו קיבלנו הוראות הבית יוסף, שעל ידי גוי התיר לגמרי.

סברא יחידאה

ב. היום פגש אותי תלמיד חכם אחד ואמר לי, לפי זה בכל דבר נמצא איזה סברא יחידאה ונסמוך לומר לגוי, או נקל במעשה שבת. אמרתי לו, אי אפשר להגזים, ורק אם זו דעה של פוסקים קדמונים נקל. ומה שכתב מרן הבית יוסף (סימן שיד ס"ז), שאם אין לו מפתח לפתוח את מנעול החבית, אין לשבר הפותחת לצורך השבת, וזהו דוקא על ידי ישראל, אבל על ידי גוי מותר, "כיון דאיכא מאן דשרי אפילו על ידי ישראל". זה בסברא של הקדמונים, אבל סתם סברא יחידאה של אחרוני זמננו בודאי שאי אפשר לסמוך עליה להקל.

עבר וסחט תפוזים בשבת

ג. למשל דוגמא, בשנת תש"ד, מרן זצ"ל היה בחור בגיל 23, והיה נותן שיעורים לבעלי בתים בערב. הוא ביקש רשות מהגאון רבי עזרא עטיה רב רבנן לתת שיעורים בהלכה לצבור הרחב, ואמר לו: בוודאי, אם אתה לא ראוי לתת שיעורים בהלכה, מי ראוי?! הרי כבודו גמר את הש"ס בגיל 15. ומאז הרב היה נותן שיעורים במתק לשון, עוד היה בלי חתימת זקן. פעם דיבר בהלכות סחיטה, שבגמרא (שבת קמד:) מבואר, שאסור מדאורייתא לסחוט זיתים לשמן וענבים ליין, ומדרבנן אסור לסחוט תותים ורימונים. ומרן הבית יוסף (סי' שכ) כותב בשם שבלי הלקט (סי' צ), שהוא הדין לכל פרי שיש רגילות לסחטו - כגון תפוזים, או אבטיח בזמנינו, יש בקבוק מיץ אבטיח שהוא רק טעם, אבל יש גם אבטיח סחוט (עיין הל"ע ח"ד פר' יתרו אות א, ילקו"י מצוות התלויות בארץ ח"א עמ' תקט) - שאסור לסחטו מדרבנן, גזירה שלא יבואו להתיר לסחוט זיתים וענבים. ורק פירות שאין רגילות לסחטם בכל העולם מותר לסחוט בשבת. קם חכם עזרא הדאיה - אחיו של חכם עובדיה הדאיה בעל הישכיל עבדי - וחלק על מרן - מרן היה אז בחור צעיר... - ואמר, מעשה שהייתי לפני אבי הגאון רבי שלום הדאיה, ולפני חכם ישועה פלאג'י - משפחה של רבי חיים פלאג'י - וסחטתי בשבת תפוזים לפני רבנים אלה וכיבדתי אותם, ושתו ולא אמרו לי כלום. ולמה אתה אומר שאסור לסחוט תפוזים בשבת?!

היו שקועים בלימוד

ד. מרן שמע והתפלא, איך סחט בפניהם? ואמר, כנראה היו שקועים בלימוד, ולא שמו לב שסחטו בשבת, ואם היו שמים לב היו מעירים, לא מכל מעשה לומדים הלכה. וגם אם דעתם להתיר, מקום הניחו לי להתגדר בו. אותו חכם אמר עוד: הכף החיים (סי' שכ סק"ח) אומר שמותר! אמר לו הרב: זה לא נכון, הכף החיים דיבר על פירות שאין דרך לסחטם, אבל אם יש רגילות לסחטם, אסור

---

[1] **מדברי הרב יצחק לוי שליט"א:** ברשות מרן הראשון לציון, מורנו ורבנו ועטרת ראשנו, עטרת תפארת ישראל, רבן של כל בני הגולה. אנחנו זכינו שכמה ימים לפני שמרן זצ"ל הסתלק, הכתיר לנו את בנו מורנו ורבנו מרן הראשון לציון שליט"א, שינהיג את עם ישראל בעולם הרבנות, ועכשיו גם בהנהגה הכללית של עם ישראל. לא רק שמרן שליט"א זיו איקונין של אביו עליו, אלא בכל תחום הוא ממשיך את דרכו של מרן, בפסיקת ההלכות ועוד, ובהסכמות לספריו מרן כתב עליו "הוא ממשיך את דרכי בדרך הישרה שהתויתי אליו בפסיקת ההלכות", וחזר על כך כמה פעמים (בהסכמות לילקו"י על כיבוד או"א, הל' ערלה והל' כלאים, ועין יצחק). אין לזה אח ורע. מעולם לא חלק על מרן. כבר עשרות שנים מרן שליט"א רץ ממקום למקום לזכות את עם ישראל, לא חס על כוחו, גילו, זמנו, והלך מעיר לעיר להשמיע דבר ה' זו הלכה, בהלכה, בהנהגה ובהשקפה. ב"ה שזכינו, ואנחנו צריכים להמשיך בדרך הזאת.

אני זוכר לפני כ-25 שנה, מרן זצ"ל ישב כאן במוצאי שבת של בחירות, ואמר: תראו, שמעתי מהפעילים שאנשים מעוניינים לשמוע ויש צימאון, לא רק בבחירות צריך לדבר עם אנשים, כל אברך צריך לדאוג שיהיו שיעורי תורה בבית הכנסת שלו, שלא יהיה בית כנסת אחד בלי שיעורי תורה. והוסיף ואמר, אם ישלמו לו - טוב, אם לא ישלמו - גם טוב, העיקר שבכל מקום יהיו שיעורים. ובעיקר להיות צמודים לכל דבריו של מרן שליט"א, שקולו של מרן זצ"ל מתוך גרונו. כשהיינו בישיבה, כל שאלה שעמדה על הפרק, בהלכה, בהשקפה, בהנהגת הישיבה, תמיד הרב היה מחשבן מה מרן היה אומר במצב כזה. ועד היום כך. אין אף אחד בעולם שזכה ללימודה ושימושה אצל מרן זצ"ל כמו מרן שליט"א. לכן יש לנו את הזכות להיות צמודים לרב, להידבק בשולי גלימתו. נותר לנו רק לאחל ולברך את מרן שנזכה שינהיג אותנו עוד רבות בשנים עד מאה ועשרים, עד ביאת גואל צדק, אמן.

דברי מרן שליט"א: חזק וברוך להגאון רבי יצחק לוי שליט"א, רבה של נשר, מפיץ תורה והולך בדרך של מרן. ויותר מזה, אם הוא רואה שמקשים על מרן כל מיני קושיות, הוא מתרץ ומיישב, לפעמים רואים שאנשים פשוט לא הבינו את דברי מרן, והוא מסיר את האבק מהדברים, ודבק במרן. שיזכה לאריכות ימים ושנים, להגדיל תורה ולהאדירה.

מדרבנן. ואיך אפשר להתיר. ומה נאמר, כיון שרבי שלום הדאיה ורבי יהושע פלאג'י התירו, נוכל להקל, ספק דרבנן לקולא. אבל עם כל הכבוד שהיו גדולים, זו סברא דחויה מההלכה ואין לצרפה.[2] כעבור שנים רבות, מרן בספריו יביע אומר ח"ח (תאו"ח סימן לו אות ב) והליכות עולם ח"ד (עמ' צה) וחזון עובדיה שבת ח"ד (מלאכת דש הערה ח), סיפר את הסיפור הזה, וכתב שהרצה את הדברים לפני רבו הגאון רבי יעקב עדס[3], ואמר לו: ראה דבריך טובים ונכוחים למבין וישרים למוצאי דעת, והחולק עליהם לא חש לקמחיה. לכן למסקנא, אסור לסחוט תפוזים בשבת, ומי שעבר וסחט תפוזים בשבת במזיד, אין להתיר מצד שזהו דבר השנוי במחלוקת הפוסקים, כי אין לצרף סברא דחויה. אבל אם סחט בשוגג, כיון שעבר על איסור דרבנן, מותר לשתות את המיץ בשבת. וכן לענין אמירה לגוי אין להקל לומר לגוי שיסחט תפוזים בשבילנו בשבת, שהוא איסור דרבנן, ואין מקילים לומר לגוי באיסור דרבנן אלא אם כן צריך לדבר צורך הרבה, ונחפז על הדבר, או לצורך מצוה (סי' שז ס"ה).

סחיטת לימון בשבת

ה. לימון בשבת מותר לסחוט, כך מנהגנו הספרדים, ולכן אם אוכל סלט, או דג פילה קצת יבש, ורוצה לסחוט לתוכם לימון, מותר. ואשכנזי שאוכל איתנו - ברוך הבא - ומבקש, תסחט גם על הדג שלי. יסחט לו, למרות שהם מחמירים בזה, 'שמור לי ואשמור לך', היום אתה עושה בשבילו, ומחר הוא יעשה בשבילך דבר שמותר לו ואסור לך... על כל פנים לנו הספרדים מותר לסחוט לימון בשבת, כך מפורש בבית יוסף (סי' שכ) בשם רבינו ירוחם (ח"ח נ"ב, דף עז ע"ד), וכן דעת שבלי הלקט (סי' צ) ועוד מגדולי הראשונים, שמותר לסחוט לימון בשבת. וכן פסק בש"ע (ס"ו). בספר מנוחת אהבה חלק על מרן זצ"ל, והחמיר בזה, וכתב בספרו, "יראה לי" שבזמננו אסור לסחוט לימון בשבת, הוא טען כי בזמנם לא היה דרך לסחוט לימון, ולכן היה מותר, אבל בימינו מוכרים מיץ לימון טבעי, וכיון שכך חזר להיות דינו כתפוזים וכדומה שאסור לסחוט בשבת. אולם הוא לא צודק, כי יש שני טעמים להיתר לסחוט לימון בשבת, טעם אחד שכל האיסור הוא בפירות שסוחטים אותם ושותים את המיץ כמות שהוא, מה שאין כן לימון, שמערבים מעט בתה או בלימונדה וכדומה, ולא שותים את המיץ בפני עצמו, ובתערובת כזו לא גזרו חכמים. וטעם נוסף שסוחט לימון רק לתוך משקה, ובזה מותר, אבל לא לבדו. והאחרונים נקטו כהטעם הראשון, מהר"י עייאש, הגר"ז, ערוך השלחן, תורת שבת, עיקרי הד"ט, שער שלמה, תועפות ראם, רשב"ן, פתח הדביר, מהר"ם בן אדרת, ועוד, וא"א לחלוק על כל האחרונים. ועכ"פ כיון שמרן שהיה לפני כ-450 שנה כתב להתיר, ובזמנו של מרן היו סוחטים לימון ועושים ממנו חביות לרוב, ובכל זאת התיר, לכן גם בימינו הדבר מותר. וצריך לדעת לא לחלוק על רוב האחרונים המפורסמים.

חימום סופגניה עם ריבה

ו. רק צריך לשים לב, כאשר סוחטים לימון על הדגים בשבת, הרי הלימון לא מבושל, ויש להיזהר שלא להניח את הדגים הללו על הפלאטה ולחמם אותם, אף שהדג כבר מטוגן או מבושל מערב שבת, הלימון מתבשל בשבת, וזה פסיק רישיה דניחא ליה. הדבר דומה למה שדיברנו פעם לגבי חימום סופגניה עם ריבה בשבת, יש כאלה שחוסכים בריבה ומערבים בה מים מהברז, לא מבושלים, וכשמחמם את הסופגניה, הסופגניה עצמה היא דבר יבש, ואין בישול אחר אפיה או טיגון, כמו שמותר לחמם לחם. וגם הריבה היא מבושלת, כותב הגרש"ז אוירבך (שלמי מועד עמ' רמה), שהולכים אחר עיקר הדבר שהוא הסופגניה. וכמו שמותר לחמם בשבת דגים עם רוטב, ואף שיש רוטב צף, אבל קוראים לזה דגים, וכן חמין מבושל כל צרכו שהתקרר, מותר לחממו, אף שיש בו רוטב צף, כי הולכים אחר הרוב היבש, ונקרא שמו חמין ולא מרק, בשבוע שעבר אחד שאל אותי, אם רוב הוא 51%? ואמרתי שזה לא כמו בכנסת שכל קול מכריע... אלא הולכים אחר שמו של הדבר, ואם נקרא "חמין" או "דגים" זה בגדר דבר יבש, וכן גפילטע פיש שיש בו קצת רוטב או שומן, הולכים אחרי הרוב ומותר לחמם. בהזדמנות נרחיב למה הולכים בזה אחר הרוב, אבל כך מבואר בבית יוסף (סי' רנג), וכך כתבו המנחת כהן (בשער ב פ"ב בד"ה התנאי השני) פמ"ג, יד אהרן, שם חדש, ארץ חיים, זרע אמת, המהרש"ם (בדעת תורה סימן שיח סט"ו), אגלי טל, הר צבי, ועוד. ומה שהחמיר בזה באור לציון, הוא מפני שלא ראה דברי המנחת כהן במקור, וראה רק את קיצור דבריו בפמ"ג. ואילו היה רואה את המנחת כהן בפנים, היה מתיר. וראה בילקוט יוסף שבת כרך א' חלק ראשון (עמ' תקכה).

ריבה עם מעט מים

ז. הגרש"ז אוירבך לא התייחס לכך שנותנים מים לא מבושלים בתוך הריבה, אבל בימינו התעוררו לכך, ואין לומר שהמים בטלים ברוב, שהרי זה כמו קפה עם הל, שההל נותן טעם, והוא לא עבר תהליך קלייה, לא קלו אותו יחד עם הקפה, וכן לא עבר בישול, וכשמערה עליו מים רותחים מהמיחם, עירוי מכלי ראשון מבשל כדי קליפה, וההל כמו הקליפה עצמה, והוא מתבשל. פעם הרב אלבז שאל את מרן בשיעור[4] אם מותר לערות מים רותחים על קפה עם הל, ומרן לא נחת לכך שההל לא מבושל, זה כמו הסופגניה עם ריבה שיש בה תערובת מים, בילקוט יוסף חנוכה (מילואים מכתב ו, עמ' תשיד) הארכנו בזה. ויש לחלק בין מה שכתב הרב פראנק (הר צבי תאו"ח ח"א עמ' רסג) שהטפל נגרר אחר העיקר, כשם שהמוציא את החי במטה פטור אף על המטה מפני שהיא טפלה לו (שבת צג:), לבין הנידון שלנו שמדובר בבישול ראשוני.

עומד על המשמר

ח. ביררו ומצאו שברוב המאפיות לא מוסיפות מים לריבה, וגם אם יש מקומות קטנים שמוסיפים, זה בגדר ספק. ולכן מי שרוצה לחמם סופגניה על הפלאטה בשבת חנוכה, יעמוד על המשמר שלא תגיע ליד סולדת בו. ואף שאסור לחמם מים לא מבושלים באופן כזה שבודק שלא יגיע ליד סולדת בו, גזירה שמא ישכח (ש"ע סימן שיח סעיף יד), אלא אם כן לצורך תינוק או חולה (הל"ע ח"ד עמ' סג, חזו"ע שבת ד' עמ' שעה). אבל כאן יש כמה צדדים להקל, קודם כל שאם יחמם את הסופגניה עד שהריבה תגיע לחום שהיד סולדת בו היא תתקשה ותתקלקל, ולא ניחא ליה בזה. ובכהאי גוונא לא גזרו שמא ישכח. ובשו"ת לקדמונים שומעים (עמ' צג, צד) מובא ריטב"א (שבת מ.) שכתב, דשאני הכא דלשתייה בעי להו ולא ניחא ליה בחמימותן טובא ולא משהי התם כדי

---

[2] לגבי שביעית, בילקוט יוסף (שביעית עמ' תקג) דיברנו אם מותר בשביעית לסחוט תפוז שיש בו קדושת שביעית, דלכאורה מוריד מקדושתו כשסוחט. ובספר תורת השמיטה (גרוסברג עמ' יג) הביא בשם הגאון רבי גרשון לפידות - היה גר בשכונת בית ישראל, מגדולי הדור, מרן היה מקורב אליו ומדבר אתו הרבה בלימוד - שאסר לסחוט תפוזים, משום קדושת שביעית. אך הרב מינצברג - היה במאה שערים - השיב, שכיון שרוב העולם סוחטים את התפוזים, וזה עשוי לכך, לא נחשב שמוריד מקדושתו ומותר, וכמו שמותר לסחוט ענבים בקדושת שביעית. בשביעית תצא קולא שמותר לסחוט, ובשבת תצא חומרא שאסור לסחוט, כי הולכים לפי טעם הדבר שהפירות הללו עומדים לסחיטה.

[3] אביו של חכם יהודה עדס. בזמנו של מרן זצ"ל אחר השיעורים של רבי עזרא עטיה היו שומעים שיעורים מרבי יעקב עדס, ואמר מרן שקיבל ממנו הרבה בדרך הלימוד, בספר חדות יעקב שהוציאו אחרי פטירתו רואים את דרך לימודו, כדרך הספרדים בבקיאות, וכמו שכותב רבי חיים פלאג'י, הברכי יוסף, השדי חמד ועוד. וכבר האריך בזה בהקדמה לשו"ת רב פעלים ח"א, שיש שתי שיטות בפסיקה, שיטה אחת שעל הרוב הולכים בה רבני האשכנזים, שהיא על פי סברות ודיוק מאיזה ראשון, ומסתפקים בזה, אבל רבני הספרדים קיימו תורה נקנית בחבורה (ברכות סג:), לומדים דבר מדבר ופותחים ראשונים ואחרונים. וזו הדרך של מרן זצ"ל. חכם יעקב עדס היה ר"מ בישיבת פורת יוסף, היה לו בן אחד שמו אברהם שנפטר צעיר, היה עילוי והיה משתעשע אתו בלימוד, וקברו אותו בהר הזיתים. וסיפר לי מרן, שכשלמד אצל חכם יעקב עדס בישיבה בעיר העתיקה, היה מסתכל בחלון לעבר הר הזיתים, ורואה את הקבר של בנו, והיה בוכה ואומר, אם הייתי אומר את הקושיא הזו לבני, היה מתרץ לי... הלכו משלחת רבנים לראש"ל דאז, וסיפרו לו שחכם יעקב עדס בוכה, ונפגע בבריאות, וביקשו בשבילו תפקיד אחר. ומינו אותו לדיין, לא היה יועמ"ש שיעשה כל מיני תנאים, ומה שהראש"ל אמר עשו. לא האריך ימים, אבל היה גברא רבה.

[4] אצל מרן באמצע שיעור לא היו שואלים שאלות, חוץ מאחד - רבי עזרא שתיאת ע"ה שהיה עומד ושואל שאלות, אבל בדרך כלל הרב לא הסכים שישאלו, כי לפעמים לא שמים לב שהשאלה מורכבת. וגם כאן ביזדים לא שואלים שאלות, ומי שרוצה כותב מכתב ואני מקבל, ובדרך כלל עונה, ולפעמים לא עונה, כי זה כבר כתוב בילקוט יוסף, ובשביל מה אחזור בחזרה, תפתח ותראה. היה אחד ששלח לי מכתב שלשים או ארבעים עמודים, וכתב שטויות ופוליטיקה, לא עניתי לו ושמתי בצד, ובני הבית זרקו את זה. אחר כך תבע אותי בבית משפט, למה אתה לא עונה... וכי אני חייב לענות לך, ומה יעשו בבית משפט, יתנו קנס?!... איזה שטויות אלו. אבל אדם רציני ששואל שאלה בהלכה אני משתדל להשיב. כשהייתי בתפקיד, כתבתי למעלה מעשרים אלף מכתבים, הם בארכיון של הרבנות והביאו לי העתק, וכולם בהלכה ובהשקפה, על זה אני עונה. אם אחד רוצה לשאול על השיעור, למה לא, שיכתוב לי, ואני אכתוב לו עיין בילקוט יוסף... או אסביר לו.

לבשלם, דלאו אורחא בהכי, ע"כ. אלא שיש לדחות דהריטב"א לשיטתו דס"ל כרש"י וסיעתו להתיר, אבל לדידן דנקטינן כהש"ע שאוסר לא שייך לצרף דברי הריטב"א לדידן. אבל יש לצרף עוד דהכא זה תערובת, ועוד שאולי לא שמו מים בריבה, ועוד שמא זה חצי שיעור. לכן אם עומד להשגיח שלא יגיע ליד סולדת בו מותר, הא לאו הכי אין להקל.

מים שנתערבו בחמין

ט. בכל אופן לגבי דג עם לימון, יש להיזהר שלא להניחו על הפלאטה, כי מבשל את הלימון, ולא שייך בענייני בישול בשבת ביטול ברוב, וכמו שאין להוסיף מעט מים מהברז לתבשיל. ויש לדון מה הדין בדיעבד. לפני למעלה מששים שנה, בליל שבת בשעה שתים בלילה, באו מישיבת טשיבין שני בחורים, לבית של מרן, דפקו בדלת ורצו לשאול שאלה בהלכה. ואמרו, שעמדו על הגדר של הגינה - ברחוב אלקנה - וראו את מרן עו"ר, יושב ולומד ומתנענע... לכן הרשינו לעצמנו לדפוק. מרן אמר שייכנסו. אחר שקבעו את אבן הפינה של ישיבת טשיבין ברחוב חנה, אמר להם הגאון מטשיבין: בסמוך ברחוב אלקנה גר הרב עובדיה, ואם יש לכם שאלה בהלכה תשאלו אותו. והם קיימו את דבריו ובאו לשאול. מה השאלה? אחד היה תורן שממונה לחלק את האוכל לתלמידים, והנה בשעה אחת בלילה, נכנס לחדר האוכל לבדוק שהכל בסדר, וראה שהחמין עומד להישרף, כי לא שמו הרבה מים מערב שבת. אוי ואבוי, מה יאכלו מחר הבחורים, אם לא יהיה להם חמין יאכלו אותו... "ויפן כה וכה וירא כי אין איש" (שמות ב, יב), אין מצלמות... פתח את הברז, מילא מים בנטלה, ושפך את המים לתוך החמין. על המזל שלו נכנס עוד בחור והעיר לו: מה עשית? אל תספר... מה לא לספר, אתה בישלת בשבת! אמר לו: לא, זה בטל... אמר: מחר אני אספר לכולם, שאף אחד לא יאכל מהחמין שלך. - חטאתי, עוויתי, פשעתי, אלמד את ההלכה ואחזור בתשובה. - שום דבר, אני מפרסם!... מסכן מחר יישפך דמו, מה יעשה? אמר, בא נלך לרב עובדיה ונשאל אותו.

דבר שיש לו מתירין

י. אמר להם הרב, בסיר חמין גדול של ישיבה, בודאי שהמים בטלים ברוב. אלא שיש לדון, שהרי אפשר לאכול את החמין במוצאי שבת, ואם כן לכאורה הוא דבר שיש לו מתירין שאפילו באלף לא בטל - לאו דוקא אלף, ואפילו כמה אלפים - עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר (רש"י ביצה ג:), ואיך נתיר להם לאכול בשבת? אולם העושה עצמו נחשב מזיד, כי ידע ששבת היום וידע שאסור להוסיף מים ולבשלם, ומתוך בהלה עשה כן, והעושה מלאכה בשבת במזיד אסור לו ליהנות ממנה לעולם ועד. נמצא שבשבילו המים נחשבים דבר שאין לו מתירין, וממילא בטלים ברוב. וזה אבסורד לומר שבשבילו יהיה מותר, ובשביל אחרים יחשב דבר שיש לו מתירין ואסור. כך כתבו המאמר מרדכי (סי' שיח סק"א) והתוספת שבת (סק"ב) והנהר שלום (סי' שיח סק"א) והחתם סופר (בהגהותיו לש"ע ר"ס שיח). לכן מרן התיר להם, "יאכלו ענוים וישבעו" (ע"ע הליכות עולם ח"ד עמ' ל). הארכנו בזה בילקו"י שיצא לאור עוד בשנת תשנ"ג (שבת ג עמ' כח).

עבר וכיסה את החמין

יא. כאמור בהנאה ממעשה שבת מקילים במחלוקת הפוסקים, לדוגמא, בחורף[5] בליל שבת אדם שיושב ולומד, גם אדם שאוכל הרבה ושר הרבה גומר את הסעודה בשעה שמונה, האמא משכיבה את הילדים, והבעל צריך לשבת

---

[5] בישיבות הקדושות החורף נקרא "החורף הקדוש", כי יש אנשים שמנצלים את החורף, יושבים בלילה ומתמידים עד שעה מאוחרת. פעם בא אלי אבא עם ילד אחד בישיבה קטנה, ובא בטענות, כי הבן שלו הולך ונחלש, נראה חלש כזה... ואמר, זה בגלל כבודו. מה עשיתי?... כבודו סיפר ביזידים על מרן, שלא זוכר לילה אחד שמרן הלך לישון לפני שתים בלילה, והילד הזה שהוא בישיבה קטנה, אמר, אני רוצה להיות כמו הרב עובדיה! כל הכבוד, למד מהאשכנזים לשאוף, אני יהיה גדול! יושב כל לילה עד השעה שתים ולומד, ולמחרת בבוקר הוא עייף, גם לא אוכל טוב, ונחלש. אבל הדגשתי לו, מרן היה ישן בצהרים, ואתה שיש לך מסגרת ישיבתית, אין לך זמן מספיק לישון בצהרים, ותלך לישון יותר מוקדם. והוא קיבל. הפה שאסר הוא הפה שהתיר... מאז שאני זוכר את עצמי, כילדים היינו משחקים ורבים בבית כמו כל ילדים, והאמא ע"ה היתה מוציאה אותנו למרפסת ואומרת, שם תשחקו ותתקוטטו, אבל פה אתם מפריעים לאבא לישון... סגר את דלת חדר השינה והיה ישן. הרבנית היתה דואגת לרב שיוכל לישון טוב בצהרים, כדי שיוכל ללמוד טוב בלילה. היינו יוצאים למרפסת, לפעמים היה חורף קר, והאמא היתה אומרת, תשמרו על השקט כדי שאבא לא יתעורר... היתה שומרת עליו.

מי שישן בצהרים שעתיים או שלש, אדרבה לא ישן לפני שתים בלילה, וכי אתה בטלן?! אבל בחור ישיבה יש לו בקושי שלשת רבעי שעה לנוח, ולכן בשעה 24:30 ילך לישון, כדי שיהיה לו כוח ללמוד. תראו ט"ז על אבן העזר (סי' כה סק"א) שכותב בזו הלשון: "שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת" וכו' (תהלים קכז, ב), דהיינו שיש תלמידי חכמים מנדדים שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש תלמידי חכמים שישנים הרבה כדי שיהיה להם כח החזק וזריזות לב לעסוק בתורה, ובאמת יכול ללמוד בשעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשני שעות - קוראים עשר פעמים את המהרש"א עד שמבינים, אדם שרוצה לבחון את עצמו אם הבין טוב את תוס' יעיין מידי פעם במהרש"א, ואם הבינו טוב, גם את התוס' הבין טוב - ובודאי שניהם יש להם שכר בשוה. על כן אמר "שוא לכם", דהיינו בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכימים בבוקר ומאחרי שבת בלילה וממעטים שנתם, זה בחנם, כי "כן יתן ה' לידידו שינה", דהיינו מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה, נותן לו הקב"ה חלקו בתורה, כמו אותו שממעט בשינה ומצטער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה. עכ"ל. צריך לאכול טוב, לישון טוב, ועל ידי כך ללמוד טוב. כמובן לישון טוב לא בסדרים, אלא בהפסקת צהרים או בלילה.

לפני כמעט חמישים שנה, מרן זצ"ל היה מנחה אותנו בכולל - שישמעו ראשי הכוללים - להקפיד שכולם ילמדו אותו דבר, ומי שרוצה ללמוד משהו אחר יעבור לכולל אחר. וכן לא להסכים שילמדו לבד, אלא רק עם חברותות. והיה מחזק אותי בזה. מרן היה מגיע לכולל שלנו חזון עובדיה, ואומר לאברכים, תשמעו לראש הכולל ללמוד עם חברותות, היו לי קרוב לארבעים אברכים וכולם למדו עם חברותות. היה אברך תלמיד חכם עיראקי, שכל שני וחמישי החברותא היה עוזב אותו, ונשאר לבד, או 'חברותא או מיתותא' (תענית כג.)... הקמתי 'ועדת חקירה ממלכתית', למה עוזבים אותו כולם, והתברר לי שבמקום ללמוד תוספות או בית יוסף בעיון הוא נרדם, החברותא מסתכל עליו והוא ישן, מעיר אותו, נותן לו צביטה, ואחרי כמה דקות עוד הפעם נרדם... עד שלא יכול להמשיך ועוזב אותו. קראתי לאברך הזה - לבד, לא לפני כולם - ושאלתי אותו, למה אתה ישן, אולי זו בעיה רפואית. איזה עדה אתה? עיראקי, הבנתי מיד, בטח אתה מתפלל בנץ... נכון, איך הרב יודע? אני מכיר, גם אנחנו עיראקים, הם לא מוותרים על הנץ... אמרתי לו, אנשים תורמים כסף לכולל ומחזיקים אותו על דעת שישבו וילמדו, אבל אם נרדמים בסדר א' על דעת כן לא תורמים, וזה גזל, לכן אם תרצה תשב בכולל אבל לא תקבל מלגה, כי אתה ישן. מה אעשה? תתפלל בשעה שבע או שבע וחצי, תסמוך על זמן ק"ש של הגר"א - בפרט אברכים שקמים באמצע הלילה לתינוקות יכולים לסמוך על זמן הגר"א, שכן דעת סידור רס"ג (סוף עמ' יב), אם המג"א היה רואה דבריו לא היה מחמיר, וכן דעת השלטי גיבורים (רפ"ד דברכות אות ד), וכן משמע קצת מתשובת הרמב"ם (פאה"ד סי' מד, ובפיה"מ פ"ג דפסחים), וכן כתבו הגאון רבי זלמן (בש"ע שלו סימן תמג ס"ד), הלבוש (סי' רלג ס"א וסי' רסז ס"א), התוספות יום טוב (פסחים פ"ג מ"ב) ובמעדני יום טוב (פ"ק דברכות סי' י אות ט) ובלחם חמודות (פ"ד דברכות אות יד), החזון איש (סימן יג אות ג), ועוד - ותבטל תפלה בנץ, כי מדברי מרן (סי' פט ס"א) מבואר שזו מצוה מן המובחר ולא חובה. וכך תבוא עירני. אמר, אבל הרב, זה כמו נדר. אביו היה חזן קבוע באהל רחל בנץ. קראתי לשני אברכים ואמרתי להם, בואו נעשה לו התרה, 'מותרים לך מותרים לך'... על כרחו בטובתו... וב"ה השתנה לגמרי, ישב ולמד בהתמדה, היה עירני ופיקח, וכולם ביקשו ללמוד אתו חברותא. הוי מחשב שכר מצוה כנגד הפסדה (אבות פ"ב מ"א).

כשלמדנו בישיבת חברון, היה יושב לידי בחור ספרדי מרוקאי שנתפס לחסידות, והיה הולך כל בוקר לטבול על חשבון סדר א'. אבל צריך להתפלל בישיבה, וגם לאכול ארוחת בוקר בישיבה, אם יאחר לא יישאר לו שום דבר. מה היה עושה? אחרי התפלה וארוחת בוקר היה הולך למקוה. הסדר מתחיל בשעה תשע - אז לא היו מתחילים בתשע ורבע - וכל פעם הוא היה מגיע ברבע לעשר, משחק בפאות שלו ומייבש אותם... אמרתי לו: תראה, אני כבר למדתי עמוד שלם, גמרתי שני תוס' קשים, למה אתה הולך למקוה, לא חבל?! זה לא ערב כיפור או ערב ר"ה, ואנחנו לא חסידים ולא ליטאים אלא באמצע... אבל הוא לא שמע לי והמשיך להגיע מאוחר. בסוף יצא ממנו מקובל פשוט. הוי מחשב שכר מצוה כנגד הפסדה. אם קם מוקדם ולא מפריע לו בלימוד, יכול ללכת למקוה ותבוא עליו הברכה, אבל לא על חשבון הלימוד. כמה חשוב לשמור על סדרי הישיבה והכולל.

וכן לא ילמדו כל אחד משהו אחר, זה הורס את הכולל, מרן הזהיר אותי על זה. היו לי שני אברכים בכולל שפתאום החליטו ללמוד דף יומי, אבל כולם למדו בית יוסף אבן העזר, הלכות אישות, הלכות קידושין, הלכות גיטין, תענוג! ניגשתי לחברותא הזו ואמרתי, מרן פוסק ללמוד כמו כולם אבן העזר. אמר אחד מהם, התייעצתי אתמול עם חכם בן ציון, ואמר לי, צריך לדעת ש"ס, וכי תישאר עם הארץ?!... אני לא יודע ש"ס ולכן אני מפסיק ולומד דף יומי. אמרתי לו, אם תרצה תלמד בחזון ציון ולא בחזון עובדיה, אבל אם אתה בא לכולל חזון עובדיה, אתה צריך לשמוע למרן. ועוד, מי אמר שחכם בן ציון התכוון שתלמד בסדר א' דף יומי, תלמד בהפסקת צהרים או בלילות. להיות ראש כולל זה לא כל כך קל, לפעמים יש קשיים. והוא לא שמע לי. באותו שבוע כשמרן הגיע לתת שיעור - היה מגיע בכל שבוע לתת שיעור - ירדתי למרן במדרגות ואמרתי לו, אבא, יש חברותא שמפירה את ההנחיה ללמוד כמו כולם בית יוסף אבן העזר. כן? מרן נכנס לבית המדרש, ומיד כשישב אמר: תשמעו, בשלט כתוב: כולל ללימוד דיינות, לומדים אבן העזר, ומי שלא רוצה ללמוד בחזון עובדיה, ילמד בחזון ציון... למה באים לפה? חזר על מה שאמרתי. אמרתי לאברך הזה, נו, שמעת? צריך לשמוע למרן. זה מוסר השכל, לשמוע לראש הכולל, ללמוד בחברותא, ומה שהרב קובע זה מה שלומדים. דברים אחרים ילמד בלילה או בהפסקת צהרים.

נהנת? היה שותף בהוראת קבע או בתרומה חד פעמית להוצאת הגיליון!!!
1. הפקדה לחשבון בנק: מזרחי טפחות סניף : 523 מ.ח. 225485 ע"ש עמותת חזון עובדיה בנשר.
2. העברה בביט 0546888382 ולציין: עבור "השיעור השבועי". 3. קישור דיגיטלי מאובטח להו"ק:
https://nedar.im/7004246 ולציין: עבור "השיעור השבועי".

בחסות: מעיין 2000 Super Market הסל המשתלם!

וללמוד, והוא יושב ולומד לפחות עד 1 בלילה, ישן טוב ביום שישי בצהרים, כדי שיוכל ללמוד בליל שבת. ב-1 בלילה רוצה לפתוח את סיר החמין ולאכול, ואשתו ישנה ולא רואה... הוא פותח את סיר חמין ולוקח מעט, ונותן גם לחברותא, "וכיפר בעדו ובעד ביתו" (ויקרא טז, ו), וכשטועם מרגיש שהתפוח אדמה, השעועית, החיטה, קצת יבשים, לא מבושל לגמרי. ואומר, מחר אלך להתפלל אצל המרוקאים, שם מאריכים בפיוטים יפים, ועד השעה 11:00 החמין יתבשל. לקח את המכסה וכיסה בחזרה את הקדרה. עשה מעשה חמור שחייב עליו חטאת, כי אסור לכסות תבשיל שלא התבשל כל צרכו, וגם אם מפחד מזבובים, שיעמוד וינפנף בלי הפסקה, אבל אסור להחזיר את המכסה, זה מבשל בשבת.

מאכל בן דרוסאי

יב. מה הדין בדיעבד, אדם שלא ידע את ההלכה, לקח את המכסה והחזיר, כדי שאשתו לא תדע שאכל... ובא בשחרית ומספר לחברו: אתמול אכלתי חמין בשעה אחת בלילה, לא היה מבושל לגמרי, וכיסיתי, עכשיו נלך לאכול חמין מבושל... אומר לו, עברת על חיוב מבשל בשבת! אומר, אבל זה היה מבושל כמאכל בן דרוסאי. שודד שבא לקחת כסף, ורואה בשר על האש, "עלה עשן באפו", דורס ואוכל, למרות שהאוכל לא מבושל כל צרכו, לרש"י (שבת כ.) שליש בישול, ולהרמב"ם (פ"ט מהל' שבת ה"ה) חצי בישול. ולדעת רש"י הרמב"ן (שבת לח:), הרשב"א והריטב"א (שבת יח: ולט.), הר"ן (דף ו ע"ב מדפי הרי"ף), הרא"ש (פ"ג דשבת סימן יא) ועוד, הגומר בישולו לא עבר על איסור בישול, כיון שראוי לאכילה על ידי הדחק. אבל להלכה בשלחן ערוך (סי' רנז ס"ד, סי' שיח ס"ד) נפסק כדעת הרמב"ם (פ"ט מהל' שבת ה"ג), שאם מבשל דבר שאינו מבושל כל צרכו, אפילו היה מבושל 90%, חייב. ומה הדין לאכול את החמין?

גרמא בשבת

יג. בספר אור לציון חלק ב' (עמ' קס) כתב, שמי שפתח את הסיר וראה שהתבשיל לא מבושל כל צרכו, אלא רק כמאכל בן דרוסאי, וחזר וכיסה את הקדרה, מותר לאכול את האוכל הזה, ונימקו שכיון שכל הבישול כאן בגרמא, שאינו אסור אלא מדרבנן, בדיעבד יש לסמוך על הפוסקים שאין בזה משום בישול. אלא דמה שכתבו שנחשב גרמא האסור מדרבנן, בגמ' שבת (קכ:) דרשו על הפסוק "לא תעשה כל מלאכה" - עשייה הוא דאסירא הא גרמא שריא. הריטב"א (שם) ורבינו יואל - הביאו המרדכי (פרק כל כתבי סימן שצט) כתבו, שעל כל פנים מדרבנן יש לאסור לעשות בשבת מלאכה על ידי גרמא, אבל התוס' (ס"פ כירה) והרא"ש (ביצה כב.) ועוד ראשונים רבים כתבו, שכל שיש צורך בדבר - אפילו אינו צורך גדול כפיקוח נפש - מותר להקל על ידי גרמא. וכן דעת מרן השלחן ערוך (סימן שלד סעיף כב). ופלא איך תפס שגרמא אסור מדרבנן, זה נגד דעת הש"ע, ואמנם הרמ"א פסק שאין להקל בגרמא אלא במקום פסידא, משום שאדם בהול על ממונו, אבל אנחנו קיבלנו הוראות מרן, שבמקום צורך מותר לכתחילה. ואיך כתב האור לציון שגרמא אסור מדרבנן?!

כיסוי קדרה

יד. ובכלל, מה שכתב שכיסוי קדרה זהו גרמא, גם זה מאד תמוה, הלא יש לנו ל"ט מלאכות שלמדים מהמשכן, ומתוכן ב' מלאכות שהן כמו גרמא, מלאכת מבשל, וכן מלאכת זורע, ובכל זאת אסורות מן התורה. ומצאנו כעשרה ראשונים שכתבו להדיא שבכלל מלאכת מבשל גם כיסוי הקדרה אם לא נתבשל כל צורכו, וכמו שכתב המאירי (שבת עג.): וכל שממהר לאפות או לבשל, כגון בולל ומגיס בקדרה "או משים כיסוי" של קדרה על הקדרה, "חייב" משום מבשל. גם רבי עובדיה מברטנורא (פרק כלל גדול מ"ב) כתב, שהנותן כיסוי על גבי קדרה העומדת על האש חייב משום מבשל. וכן כתבו הסמ"ג (לאוין סה יד ע"ד, ובדפו"י דף יג:) - הובא בבית יוסף (סי' רנז ס"ד), הסמ"ק (סי' רפב עמ' רפו), התרומה (סי' רלא) - הזכירוהו ההגהות מיימוניות (פ"ג אות ח), הרא"ה בארחות חיים (הלכות שבת סי' עד), הנימוקי יוסף (שבת מח.), פסקי מהרי"ח (הובא בקובץ שיטות קמאי שבת מז:), המחזור ויטרי (שבת סי' כד), הכל בו (הל' שבת עמ' עב). וכן מבואר בחידושי ה"ר יהונתן מלוניל (ריש פרק ז דשבת), ובתוס' (שבת מח. ד"ה דזיתים). ונמצא שעבר על איסור דאורייתא ולא על דרבנן.

מלאכת זורע

טו. לגבי מלאכת זורע, אדם שנוטע שתיל או זורע גרעין, לשתיל לוקח שבועיים עד שנקלט, ולגרעין לוקח שלשה ימים עד שנקלט, וכמו שכתב הש"ך (סימן רצג סק"ב) בשם תרומת הדשן (סימן קצא), וכתב הרש"ש (שבת עג.) שחייב על מלאכת זורע אף שההשרשה לא תהיה אלא בחול, וכל עוד שלא נשתרש "כמאן דשדא בכדא דמי". לכן אם במוצאי שבת חזר בתשובה, מייעצים לו שיוציא את הגרעין שזרע, ובכך לפי הרש"ש לא יעבור על איסור. ואף שהמנחת חינוך (מוסך השבת מלאכת זורע, ובמצוה רחצ סי"ד) כתב לא כך, וכן האדמו"ר מסוכוטשוב בספריו אגלי טל (מלאכת זורע סעיף ב, ושם דף ח ע"א אות ד) ובשו"ת אבני נזר (סימן יח אות יג), וכן האור שמח (פ"ג מהלכות שבת ה"א בד"ה ודע), חלקו על חידוש הרש"ש וכתבו שמלאכת מחשבת אסרה תורה, ואחר שזרע לא יועיל שיוציא את הגרעין, ואפילו אחר כך ירד גשם שיטפון והגרעין יתקלקל חייב, כי בשעה ששם את הגרעין חשב לזרוע בשבת. מכל מקום מייעצים לו במוצאי שבת שיוציא את הגרעין, ובשמים הרש"ש יהיה טוען רבני שלו, ויאמר: רבותי, התברר למפרע שלא עשה מלאכה, תפטרו אותו. וכך יעשו. ואף אם יבוא המנחת חינוך ויחלוק, בשמים ירחמו עליו וילכו לקולא...

הדביק פת בתנור

טז. רואים שמלאכת זורע שהיא גרמא אסורה מדאורייתא, וגם מלאכת מבשל היא גרמא ואסורה מדאורייתא, ואם מניח בתנור תבנית עם חלות או עוגה חמש דקות לפני השקיעה, ונאפה במוצאי שבת, הולכים אחר השעה שהניח ועבר איסור, כמו בזורע. והאמת שגם בזה דנים הפוסקים, כי בגמרא (שבת ד.) אמרו, הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה - ולעבור בכך על איסור דרבנן של רדיית הפת - קודם שיבוא לידי איסור סקילה - לפני שיקרמו פניה. ועל כל פנים מבואר שמלאכת מבשל אסורה מהתורה אף שהיא גרמא. וכן משמע בדברי הרמב"ם (פ"ט מהלכות שבת הל' ד, יא), שאדם שיש לו סיר על הפלאטה, והתבשיל לא מבושל כל צרכו, והוא מגיס בקדרה, כלומר שלוקח כף גדולה ומערבב 'עליונים למטה ותחתונים למעלה'[6] (ע"פ פסחים נ. ב"ב י: וכן זבחים פ: ובכורות יז:), הוא חייב, משום שהגסה היא מצרכי הבישול. ומבואר שאף שבלאו הכי יתבשל עוד חצי שעה או שעה, חייב, כיון שהוא גורם לזירוז הבישול.

כולם חייבים

יז. וכן משמע עוד בדברי הרמב"ם (פ"ט מהל' שבת ה"ד), שהביא את דברי הגמרא ביצה (לד.) להלכה בזו הלשון: אחד נתן את האור ואחד נתן את העצים ואחד נתן את הקדרה ואחד נתן את המים ואחד נתן את הבשר ואחד נתן את התבלין - כולם נהיו טבחים... - ובא אחר והגיס, כולם חייבים משום מבשל, שכל העושה דבר מצרכי הבישול הרי זה מבשל. עכ"ל. ובפרט שהלכה זו כתבה הרמב"ם בפרק ט' מהלכות שבת שכולו עוסק במלאכת מבשל, משמע שכל חיובם הוא משום מבשל דוקא. ולכאורה צריך ביאור, הרי הראשונים שנתנו את העצים והקדרה לא בישלו כלום, הם רק גרמו לבישול, ומדוע שיתחייבו משום מבשל? לפי האמור אתי שפיר, כי מלאכת מבשל כל כולה היא גרמא, אך זו היא צורת המלאכה, לבשל בקדרה על עצים ואש. לפי נושאי כלי הרמב"ם, מדובר שהם תכננו שכל אחד יביא משהו, ולא במקרה שאחד הביא את הקדרה והלך. אך לדעת רש"י (ביצה לד.) מי שנתן את הקדרה חייב משום חיסום וחיזוק הברזל, לא משום מבשל, כי אין בקדרה שום תבשיל, ורק אלו שמביאים מים, בשר, תבלין, חייבים משום מבשל.

בישול בגרמא

יח. יש דיון באחרונים, מה יהיה הדין לגבי הלוקח חבל בערב שבת לפני השקיעה, ומורח עליו שמן או שעוה, ומדליק אותו מצד אחד, והאש מתקדמת לאט לאט, וכשחוזר מהתפלה בשבת לוקח קדרה עם בשר או דגים ומניחה מעל צידו השני של החבל, וכעבור כמה דקות האש תגיע מתחת הקדרה ותחמם את התבשיל, לכאורה זהו ממש גרמא. בא רבי אהרן וולקין בשו"ת זקן אהרן (ח"א חאו"ח סימן טו) וכתב, ברגע שהתורה חידשה במלאכת מבשל שגרמא אסורה, משמעות הדבר שאין להתיר לבשל בכל גרמא שתהיה. אמנם מאידך יש לומר אין לך בו אלא חידושו, התורה חידשה לחייב בישול רגיל על האש, בזה אומרים שזו מהות המלאכה וחייב, אבל לא אסרה להניח קדרה והאש תבוא מאליה. לומדים מזה לגבי שעון שבת, אם מניח תבשיל שאינו מבושל על פלאטה כבויה, והפלאטה תידלק בעוד שעה על ידי שעון שבת ותבשל, האם גרמא כזו התורה אסרה במלאכת מבשל, או לא. אי"ה בשיעור הבא נמשיך.

---

[6] מי שלוקח קדרה ומניח על הקדרה, הכל מתבשל בבת אחת, גם מה שנמצא למטה קרוב לאש וגם מה שנמצא למעלה רחוק מהאש. אלו נפלאות הבריאה. אגב, מדוע בים המים מלוחים ואילו בנהרות המים מתוקים? אלא בים הגם שיש גלים אבל הם מים עומדים, ויכולים לבוא זבובים ויתושים והמים יסריחו, מה עשה הקב"ה? נתן בה מלח, ואז לא יסריח. אבל הנהר כל הזמן הולך ולא יסריח, ולכן המים בנהר מתוקים.

רוצה להיות שותף בזיכוי הרבים ולהפיץ את העלונים?
התקשר אלינו: 053-4774733 בין השעות 08:00-14:00 לאחר מכן ניתן להשאיר הודעה בשירות הודעות, או במייל d95872@gmail.com